

PROF. ANDRZEJ MACIEJ LUBOWSKI
Politechnika Poznańska, Wydział
Architektury, Katedra Rysunku,
Malarstwa, Rzeźby i Sztuk Wizualnych

Poznań, 29.04. 2019 r.

RECENZJA

PRACY DOKTORSKIEJ PANA **MGR MIKOŁAJA CHYLAKA** Z DZIEDZINY SZTUK PLASTYCZNYCH, W DYSCYPLINIE ARTYSTYCZNEJ SZTUKI PIĘKNE, ZREALIZOWANEJ POD OPIEKĄ PROMOTORSKĄ PROF. WOJCIECHA CIEŚNIEWSKIEGO, WSZCZĘTEJ 22 LUTEGO 2018 R. NA WYDZIALE MALARSTWA AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE

Ogólne informacje o doktorancie

Mgr Mikołaj Chylak urodził się w 1975 r. w Warszawie. Od 1990 r. kształcił się w Społecznym Liceum Bednarska w Warszawie, gdzie w roku 1994 zdał maturę. W 1995 r. rozpoczął studia na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Studiował w pracowniach prof. Wiesława Kruczkowskiego (malarstwo) i prof. Marka Sapetty (rysunek). Studiował także w pracowni prof. Rajmunda Ziemskiego, gdzie w 2000 r. uzyskał dyplom z malarstwa. Część teoretyczną napisał pod kierunkiem dr Jerzego Niecikowskiego. Aneks do dyplomu przygotował w pracowni litografii pod opieką prof. Władysława Winieckiego. Od 2000 r. prowadzi zajęcia w zakresie plastyki w Zespole Szkół Bednarska. W latach 2014-2018 był studentem studiów doktoranckich na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Od października 2017 r. jest zatrudniony w Pracowni Rysunku i Malarstwa na Wydziale Wzornictwa ASP w Warszawie. Przez rok jako asystent prof. Andrzeja Bieńkowskiego. Obecnie realizuje swój autorski program nauczania, pod opieką prof. Łukasza Korolkiewicza.

Ocena działalności artystycznej

Mgr Mikołaj Chylak zajmuje się przede wszystkim malarstwem łącząc różne techniki. Aktualnie używa techniki będącej odmianą monotypii łączonej w niektórych przypadkach z serigrafią, tworząc obrazy na płótnie oraz papierze. Używa techniki olejnej oraz akrylowej, stosuje też szablony. Malarstwo jest dla niego głównym środkiem przekazu, ale wyraża się w różnych formach działania jak np. ilustracjach, działaniach multimedialnych, wizualizacji muzyki i animacji kultury. Po uzyskaniu dyplomu magisterskiego w 2000 r. odbył podróż do Ekwadoru, miała ona duży wpływ na jego malarstwo w tamtym czasie. Można tu przywołać obraz

pt. *Ekwador (deszcz)* z 2000 r.

Po studiach Mikołaj Chylak Malował żywiolowe, ekspresyjnie, kolorowe obrazy. Przedstawieniowość objawiała się w nich enigmatycznie, raczej obrazy te działają abstrakcyjnie poprzez plamę kolorystyczną oraz spontaniczne pociągnięcia pędzla. Przypuszczam, że na to malarstwo w jakimś stopniu wywarły wpływ studia w pracowni prowadzonej przez zdeklarowanego abstrakcjonistę oraz nowa ekspresja. Od 2006 r. pojawiła się w malarstwie Mikołaja Chylaka bardziej sprecyzowana figuracja. Był to okres pojawienia się na w końcu lat 90. ubiegłego wieku i na początku lat 2000. nurtu w młodym malarstwie polskim, w którym powróciła figuracja malowana swobodnie, oparta na przetworzonej fotografii. W swoisty sposób Mikołaj Chylak umieścił swoje działania w tym nurcie. Zaczęły go interesować pytania: co i po co maluje. Pojawiły się w jego pracach postacie różnych ludzi oraz interesujące artystę miejsca. Pojawiły się także symbole, wizualne cytaty z fotografii i interesujących artystę filmów oraz dzieł malarskich i rzeźbiarskich. W swoich obrazach umieszcza także autocytaty z poprzednich swoich prac.

Tematyka obrazów jest bardzo rozległa, łączy je forma. Obrazy są namalowane swobodnie, ale zachowują rygor kompozycyjny. Swoboda malowania osiągnięta w pierwszym okresie po studiach, zaowocowała świeżością emanującą z tych dzieł.

Mikołaj Chylak ma duże wyczucie koloru, które można dostrzec przy oglądaniu obrazów na żywo, a nie za pośrednictwem fotografii. Duże wrażenie zrobił na recenzującym obraz pt. *Spotkanie w muzeum* z 2017 r., przedstawiający futurystyczną rzeźbę Umberto Boccioniego w muzeum, w zestawianiu z malarstwem starych mistrzów. Należy także zwrócić uwagę na umiejętności rysunkowe Chylaka. Operuje on często syntetycznymi znakami, ale także starannością rysunkową przedstawianych, figuratywnych ujęć. Dużą rolę w Jego działaniu odgrywają, intuicja i emocje, obrazy są czasami bardzo energetyczne. Artysta stara się wydobyć ze statycznego obrazu malarskiego poczucie ruchu.

Twórczość Mikołaja Chylaka jest niejednoznaczna, balansująca pomiędzy syntezą, a zachowaniem formy figuratywnej. Daje ona możliwość wielu interpretacji i posiada dużo warstw umożliwiających odbiór osobom o różnorodnym przygotowaniu do odbioru sztuki. W pracach artysty pojawiają się motywy o różnej prowienencji takie jak: postaci znanych artystów, ich dzieła, fotografie z rozmaitych miejsc, maski afrykańskie, wódz indiański, kadry z ulubionych filmów itd. Następuje w nich przepływ motywów istotnych dla autora w jego życiowej wędrówce. Myślę jednak, że w odbiorze tych prac ważna jest tajemnica polegająca na płynności nurtu symboli w systemie kultury, gdzie wszystko zdaje się łączyć ze wszystkim.

Od uzyskania dyplomu magisterskiego w 2000 r. brał udział w 31 wystawach, w tym 11 indywidualnych (3 za granicą) i 20 zbiorowych (7 za granicą). W roku akademickim 2016/2017 otrzymał stypendium dla najlepszych doktorantów przyznane decyzją rektora ASP w Warszawie. W 2017 r. otrzymał grant na projekt naukowy służący rozwojowi młodych naukowców, uczestników studiów doktoranckich ASP w Warszawie, w 2012 r. wyróżnienie i nominację do nagrody IBBY za obrazy, stanowiące ilustracje do wierszy ze zbioru „Świat. Poema naiwne”

Faktem świadczącym o zaangażowaniu w problematykę sztuki jest to, że po studiach, aktywnie działał zarówno jako indywidualny artysta jak i organizator wydarzeń artystycznych. Wspólnie z innymi osobami zorganizował szereg przedsięwzięć artystycznych.

Ocena pracy doktorskiej

Rozprawa doktorska, nad którą pracował mgr Mikołaj Chylak nosi tytuł *Atlas jako zbiór i podróż*. Tytuł nawiązuje do *Atlasu Mnemosyne* Abrahama „Aby” Warburga niemieckiego historyka sztuki, żyjącego na przełomie XIX i XX wieku (1866-1929). Pochodził on z rodziny bankierskiej i kiedy przejął majątek umówił się z braćmi, aby za jego udziały finansowali mu zakup książek i podróże badawcze. Zgromadzone zbiory stały się podstawą Biblioteki Instytutu Warburga. Zajmował się antykiem i renesansem i stworzył swoją metodę analizy ikonograficznej. *Atlas Mnemosyne* to najświetniejsze dzieło Warburga. Kilkadziesiąt dużych czarno-białych fotografii z utrwalonymi w nich zestawami wizualnymi ukazującymi dzieła sztuki, oraz ilustracje, ryciny i wycinki. Materiały te miały obrazować przemiany pojęć symbolicznych w wyobraźni Europejczyków. Autor nie zdążył ich opatrzyć komentarzami. Cierpiał na chorobę psychiczną i przedwcześnie zmarł. Tajemniczy niedokończony projekt rozpała wiele umysłów. Problem opisanie obrazu słowem Warburg rozwiązuje prezentując obrazy zamiast słów. Pojęcie ukute przez Warburga *bewegtes Leben* czyli „życie w ruchu” oddaje płynność symboli w systemie kultury. Przedstawienia wizualne z różnych epok i obszarów życia symbolicznego przenikają się nawzajem, dla Warburga wszystko łączy się ze wszystkim.

Część teoretyczna pracy doktorskiej Mikołaja Chylaka napisana jest z rozmachem w sposób nieliniarny. Opisuje różne zagadnienia od opisu fatamorgany poprzez działania Abrahama Warburga, refleksje wyniesione z pracowni profesora Rajmunda Ziemskiego, podróż Warburga do Ameryki i jego spotkanie z Indianami Hopi do własnych refleksji na temat malarstwa i wydarzeń związanych ze sztuką, kulturą, i inspiracjami twórczymi.

Mikołaj Chylak napisał w streszczeniu swojej pracy doktorskiej: „Problem, który pojawił się podczas malowania cyklu obrazów doktoranckich, polegający na znalezieniu wspólnego mianownika dla tych pozornie odległych od siebie motywów w tekście, uosabia postać Abrahama Warburga. Opis jego życia, poglądów oraz dzieła, któremu poświęcił swoje ostatnie lata - *Atlasu Mnemosyne*, stanowi punkt odniesienia dla moich własnych sposobów działania w malarstwie.”

Motywy, które pojawiają się w pracach przygotowanych do doktoratu to: fatamorgana, lawina, katastrofa w Czarnobylu, zdjęcie postaci na ruinach warszawskiego Getta, kadry z filmów *Fitzcarraldo* Wenera Herzoga oraz *Rzeźnia numer pięć*, na podstawie powieści Kurta Vonneguta. Rzeczywiście rozpiętość tematyczna tych motywów jest wielka. Jednak środki formalne polegające na użyciu zbioru zgrafizowanych fotografii w tle, z powiększonymi elementami anatomicznymi jak ucho, oko, ręka, noga, tors, czy kobieca pierś na pierwszym planie, namalowane w sposób eksponujący materię malarską łączy te prace w cykl. Niektóre z nich wymykają się temu schematowi jak np. obrazy pt. *Dogoni* czy *Lawina*, ale sposób malowania i zastosowana technika nadal powodują że te prace tworzą jednorodny zbiór.

Autor przedstawił także malarstwo na papierze przy użyciu podobnych motywów, jest ono mniej kontrastowe, ale także interesujące. Tła w tych pracach nie stanowią fotografie, ale kolor podkładu delikatnie przyprószone farbą w sprayu. W rezultacie są one prostsze co jest ich walorem.

Zarówno praca pisemna jak cykl obrazów doktoranckich są na wysokim poziomie. Obrazy są kontynuacją poprzedniej twórczości artysty i posiadają walory omówione już w ocenie działalności artystycznej Kandydata.

W przekonaniu recenzującego praca doktorska mgr Mikołaja Chylaka zasługuje na wyróżnienie.

Konkluzja

Po wnikliwym przeanalizowaniu i ocenie dorobku artystycznego oraz pracy doktorskiej mgr Mikołaja Chylaka pt. *Atlas jako zbiór i podróż*, pracy przygotowanej pod opieką promotorską prof. Wojciecha Cieśniewskiego, z pełnym przekonaniem stwierdzam, że wspomniana praca stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydata w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne oraz potwierdza umiejętność prowadzenia przez wyżej wymienionego Kandydata samodzielnej pracy artystycznej. Uważam również, że przedstawiona przez pana Mikołaja Chylaka praca doktorska spełnia wymagania Art.13 Ustawy z dnia 14.03.2003 r. z późniejszymi zmianami w zakresie przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim. Wnoszę niniejszym o nadanie mgr Mikołajowi Chylakowi stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne.

Andrzej Maciej Łubowski